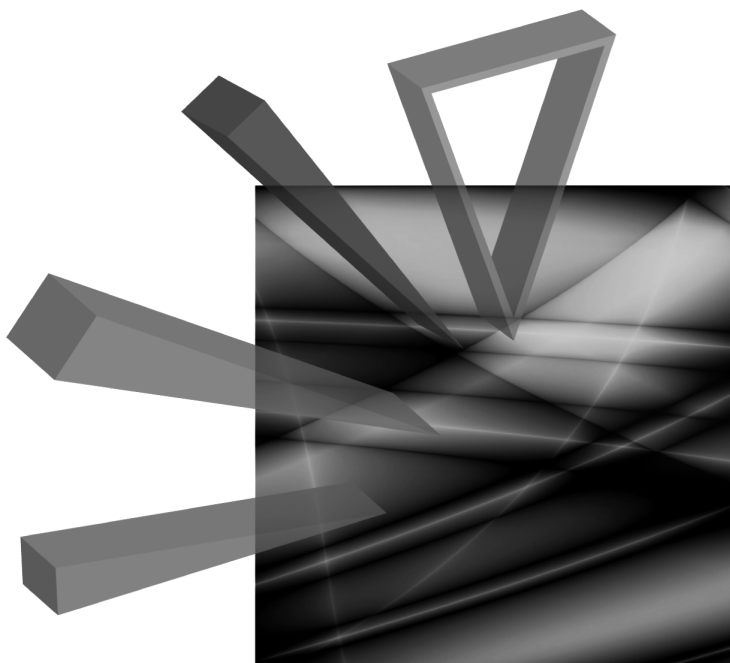

EKONOMIA ECONOMICS

4(16) • 2011

Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu
Wrocław 2011

Redaktor Wydawnictwa: *Aleksandra Śliwka*
Redaktor techniczny: *Barbara Łopusiewicz*
Korektor: *Justyna Mroczkowska*
Łamanie: Comp-rajt
Projekt okładki: *Beata Dębska*

Publikacja jest dostępna na stronie www.ibuk.pl

Streszczenia opublikowanych artykułów są dostępne w międzynarodowej bazie danych
The Central European Journal of Social Sciences and Humanities <http://cejsh.icm.edu.pl>
oraz w The Central and Eastern European Online Library www.ceeol.com

Informacje o naborze artykułów i zasadach recenzowania znajdują się
na stronie internetowej Wydawnictwa
www.wydawnictwo.ue.wroc.pl

Kopiowanie i powielanie w jakiegokolwiek formie
wymaga pisemnej zgody Wydawnictwa

© Copyright Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu
Wrocław 2011

ISSN 2080-5977 (Ekonomia)

ISSN 1899-3192 (Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu)

Wersja pierwotna: publikacja drukowana

Druk: Drukarnia TOTEM

Nakład: 200 egz.

Spis treści

Wstęp	9
Ewa Pancer-Cybulska: Społeczna odpowiedzialność terytorium w świetle koncepcji zrównoważonego rozwoju	11
Sebastian Bobowski: Ewolucja polityki spójności Unii Europejskiej w perspektywie 2014-2020	29
Mirosława Klamut: Nowe mechanizmy realizacji spójności terytorialnej w Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego do roku 2020	41
Grażyna Adamczyk-Łojewska: Problemy konwergencji i dywergencji ekonomicznej na przykładzie krajów Unii Europejskiej, w tym Polski	57
Urszula Markowska-Przybyła: Integracja a konwergencja realna. Konwergencja regionalna w Polsce według klasycznych i alternatywnych metod badań	77
Małgorzata Markowska, Danuta Strahl: Klasyfikacja dynamiczna unijnych regionów ze względu na poziom charakterystyk innowacyjności (w zakresie INPUT)	97
Małgorzata Markowska: Klasyfikacja regionów UE ze względu na dynamikę charakterystyk innowacyjności (w zakresie INPUT)	119
Bernadeta Baran: Kierunki zmian w zakresie polityki socjalnej w krajach UE	139
Leszek Cybulski: Realizacja unijnej polityki zatrudnienia w Polsce	151
Joanna Jakubowska: Polsko-niemiecki rynek pracy po 1 maja 2011 r. – analiza sytuacji, skutki i prognozy	168
Agata Chlebicka: Kryzys modelu multikulturalizmu – przegląd wybranych problemów rynku pracy na przykładzie Holandii	180
Maciej Żmuda: Strategia Europa 2020 jako plan rozwoju społeczno-gospodarczego Unii Europejskiej	200
Artur Szmaciarski: Współpraca energetyczna Unii Europejskiej i Federacji Rosyjskiej na tle unijnej polityki energetycznej	211
Alicja Lindert-Zyznarska: Instrumenty finansowe wspierania rozwoju regionów w perspektywie finansowej 2014-2020	226
Jan Borowiec: Polityka pieniężna w Polsce i w strefie euro – analiza porównawcza	238
Jarosław Czaja: Działania Rządu RP umożliwiające dostosowanie do zmienności kursów walut	254
Agnieszka Tkaczyszyn: Nowy kształt struktury instytucjonalnej nadzoru bankowego w Unii Europejskiej	272
Alina Bartosiewicz: Dokapitalizowanie instytucji finansowych w świetle przepisów o konkurencji Unii Europejskiej	288

Waldemar Piotr Gil: Międzynarodowa sprawozdawczość finansowa europejskim językiem biznesu	305
Magdalena Broszkiewicz: Proces konwergencji regulacji ładu korporacyjnego na rynkach kapitałowych krajów Unii Europejskiej	325
Wawrzyniec Michalczyk: Perspektywy przystąpienia kolejnych krajów do strefy euro	339
Marta Wincewicz-Bosy: Logistyka i eurologistyka jako elementy systemu integracji międzynarodowej w gospodarce światowej	353
Łukasz Olipra: Tanie linie lotnicze – nowa „jakość” w przewozach lotniczych w Unii Europejskiej	368
Joanna Michalczyk: Przemiany w polskim przemyśle spożywczym po akcesji do Unii Europejskiej	387
Franciszek Kapusta: Drobiarstwo mięsne w Polsce i jego powiązania z rynkiem Unii Europejskiej	398
Zbigniew Piepiora: Rola Unii Europejskiej w przeciwdziałaniu skutkom katastrof naturalnych	412
Marcin Nowik: Wpływ Traktatu Lizbońskiego na kształt współpracy rozwojowej pomiędzy Unią Europejską a krajami AKP	423
Andrzej Raszkowski: Program TACIS w państwach postsowieckich	436
Nikita Nikiforov, Valery Nikiforov: The main directions of international co-operation in the sphere of higher education	446
Nikita Nikiforov: Политические аспекты вхождения стран Балтии в Болонский процесс	458
Magdalena Biedziak, Joanna Piotrowicz, Marta Rewera: Erasmus – nowy wymiar studiowania. Realizacja Programu LLP Erasmus na wrocławskich uczelniach w latach 2002-2011	471

Summaries

Ewa Pancer-Cybulska: Social territorial responsibility in the light of sustainable development concept	28
Sebastian Bobowski: Evolution of EU Cohesion Policy in years 2014-2020	40
Mirosława Klamut: New mechanisms of territorial cohesion realization in “National Strategy for Regional Development during the period 2010-2020”	56
Grażyna Adamczyk-Łojewska: Problems of economic convergence and divergence on the example of the European Union countries, including Poland	76

Urszula Markowska-Przybyła: Integration versus real convergence. Regional convergence in Poland according to classical and alternative methods of research	96
Małgorzata Markowska, Danuta Strahl: Dynamic classification of EU regions with regard to innovation characteristics level (regarding INPUT)	118
Małgorzata Markowska: Classification of EU regions by the dynamics of innovation characteristics (regarding INPUT)	137
Bernadeta Baran: Directions of changes in social policy of the European Union states	150
Leszek Cybulski: Accomplishment of the European Union's employment policy in Poland	167
Joanna Jakubowska: Polish-German labour market after May 1, 2011 – analysis of the situation, implications and forecasts	179
Agata Chlebicka: Crisis of multiculturalism – an overview of labour market's chosen problems on the example of the Netherlands	198
Maciej Żmuda: Europe 2020 strategy as a plan of socio-economic growth of the European Union	210
Artur Szmaciarski: Energy cooperation of the European Union and the Russian Federation against the background of EU energy policy	225
Alicja Lindert-Zyznarska: Financial instruments supporting regional development in the financial perspective 2014-2020	237
Jan Borowiec: Monetary policy in the euro zone and in Poland – a comparative analysis	253
Jarosław Czaja: Actions of Polish government enabling the adjustment to volatility of exchange rates	271
Agnieszka Tkaczyszyn: New shape of institutional structure of banking supervision in the European Union	287
Alina Bartosiewicz: Recapitalisation of financial institutions in the light of the European Union competition law	304
Waldemar Piotr Gil: International financial reporting as the European business language	324
Magdalena Broszkiewicz: Convergence process of corporate governance regulations on capital markets of the European Union member states	337
Wawrzyniec Michalczyk: Perspectives of accession another countries accession to the euro zone – an overview	352
Marta Wincewicz-Bosy: Logistics and eurologistics as the elements of the system of international integration in the global economy	367
Łukasz Olipra: Low cost airlines – a new “quality” in the air transport in the European Union	386
Joanna Michalczyk: Changes in Polish food industry after the accession to the European Union	397

Franciszek Kapusta: Poultry meat production in Poland and its relation with the European Union market	411
Zbigniew Piepióra: The role of the European Union in counteracting the results of natural disasters	422
Marcin Nowik: The impact of the Lisbon Treaty on the EU – ACP states development cooperation	435
Andrzej Raszkowski: TACIS programme in post-Soviet countries	445
Nikita Nikiforov, Valery Nikiforov: Główne determinanty międzynarodowej współpracy w zakresie szkolnictwa wyższego	457
Nikita Nikiforov: Political aspects of joining the Bologna Process by the Baltic states	470
Magdalena Biedziak, Joanna Piotrowicz, Marta Rewera: Erasmus – new dimension of studying. Implementation of LLP Erasmus at Wrocław's universities in 2002-2011	489

Zbigniew Piepiora

Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu

ROLA UNII EUROPEJSKIEJ W PRZECIWDZIAŁANIU SKUTKOM KATASTROF NATURALNYCH

Streszczenie: Niniejszy artykuł przedstawia rolę, jaką odgrywa Unia Europejska w zapobieganiu negatywnym konsekwencjom katastrof naturalnych. W pierwszej części artykułu autor prezentuje występowanie tego typu zjawisk i ich oddziaływanie na otoczenie. Następnie ukazana została współpraca krajów członkowskich Unii Europejskiej w zakresie przeciwdziałania skutkom katastrof naturalnych w Europie.

Słowa kluczowe: katastrofa naturalna, skutki, przeciwdziałanie, Europa, Unia Europejska.

1. Wstęp

W roku 1993 Belgię, Francję, Niemcy i Wielką Brytanię nawiedziły powodzie, Hiszpanię zaś – susza, która trwała aż pięć lat. W 1999 r. Francję spustoszył huragan „Lothar”. W 2002 r. centralną Europę nawiedziła powódź, powodując zniszczenia m.in. w Niemczech, Czechach i Austrii. Rok później we Włoszech wystąpiło trzęsienie ziemi i erupcja wulkanu Etna. W 2004 r. Hiszpanię spustoszyły pożary lasów. Trzy lata później ogromne szkody w Europie spowodował huragan „Cyryl”. Cztery lata później na obszarze Cypru wystąpiła susza. W 2010 r. Europę Środkową ponownie nawiedziła powódź, dotykając m.in. Austrię, Czechy, Niemcy, Polskę, Serbię, Słowację, Ukrainę i Węgry.

Przytoczone katastrofy naturalne można zdefiniować jako nagłe zdarzenia o tragicznych skutkach, które powodują cierpienie ludzi, szkody i często także zmiany związane z obszarem ich oddziaływania. Zjawiska tego typu mogą być rezultatem czynników biologicznych, geologicznych i hydrometeorologicznych.

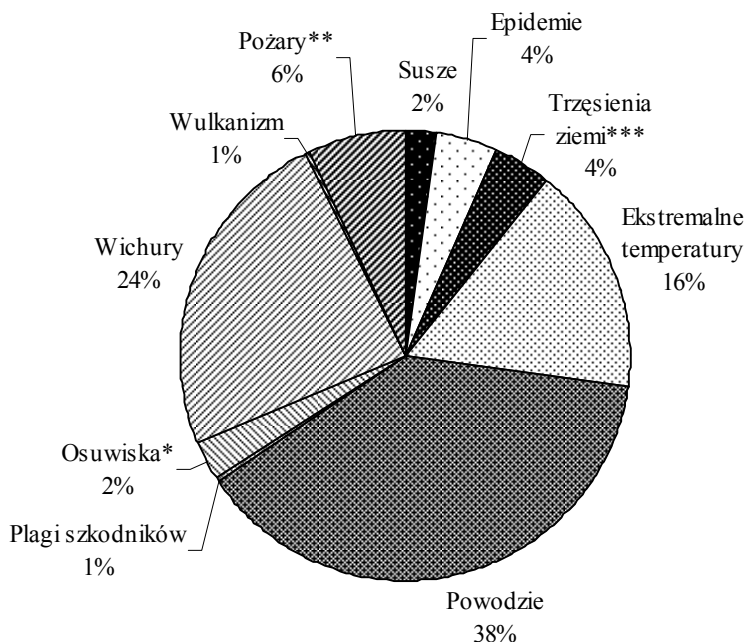
W celu przeciwdziałania skutkom katastrof naturalnych europejskie kraje prowadzą kooperację. Przejawia się ona w członkostwie poszczególnych krajów w instytucjach międzynarodowych, takich jak Organizacja Narodów Zjednoczonych (UN), Morska Służba Poszukiwania i Ratownictwa (SAR), Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD), Organizacja Bezpieczeństwa i Współpracy

w Europie (OSCE), Euroatlantyckie Centrum Koordynacji Reagowania w Sytuacji Katastrof (EADRCC) i Unia Europejska (EU).

Celem niniejszego artykułu jest przedstawienie roli, jaką odgrywa Unia Europejska w zapobieganiu negatywnym konsekwencjom katastrof naturalnych. Autor prezentuje występowanie tego typu zjawisk i ich oddziaływanie na otoczenie. Następnie ukazana zostaje współpraca krajów członkowskich w ramach Unii Europejskiej w zakresie przeciwdziałania skutkom katastrof naturalnych w Europie.

2. Wybrane katastrofy naturalne i ich skutki na obszarze Europy w latach 1993-2010

Występowanie katastrof naturalnych na obszarze Europy w latach 1993-2010 zaprezentowano na rys. 1. Analizując rysunek, można zauważyć, że do katastrof naturalnych występujących najczęściej należą powodzie, wichury i ekstremalne temperatury. Należą one do grupy katastrof hydrometeorologicznych.

* Osuwiska i zjawiska pokrewne.

** Pożary spowodowane przez czynniki naturalne (np. od uderzenia pioruna).

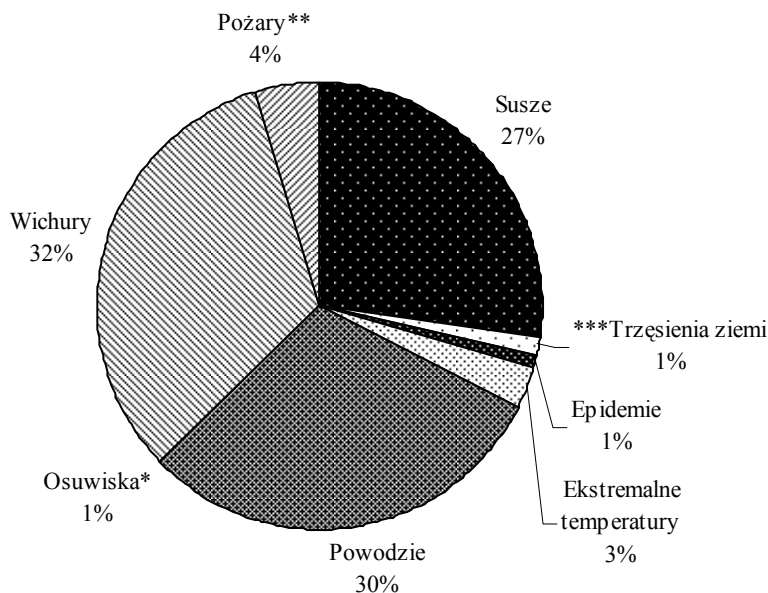
*** Trzęsienia ziemi i aktywność sejsmiczna.

Rys. 1. Występowanie katastrof naturalnych według typu na obszarze Europy w latach 1993-2010

Źródło: opracowanie własne na podstawie: [EM-DAT... 2011].

Udział procentowy katastrof naturalnych w negatywnym oddziaływaniu na ludzi w Europie w badanym okresie przedstawiono na rys. 2. Rozpatrując rysunek, można stwierdzić, że najwięcej ludzi zostało poszkodowanych przez wichury, a w dalszej kolejności – przez powodzie. Wśród osób objętych negatywnymi konsekwencjami kataklizmów znalazły się ofiary, które straciły swój dobytek, zostały zabite, ranne i poszkodowane przez nie w inny sposób.

* Osuwiska i zjawiska pokrewne.

** Pożary spowodowane przez czynniki naturalne (np. od uderzenia pioruna).

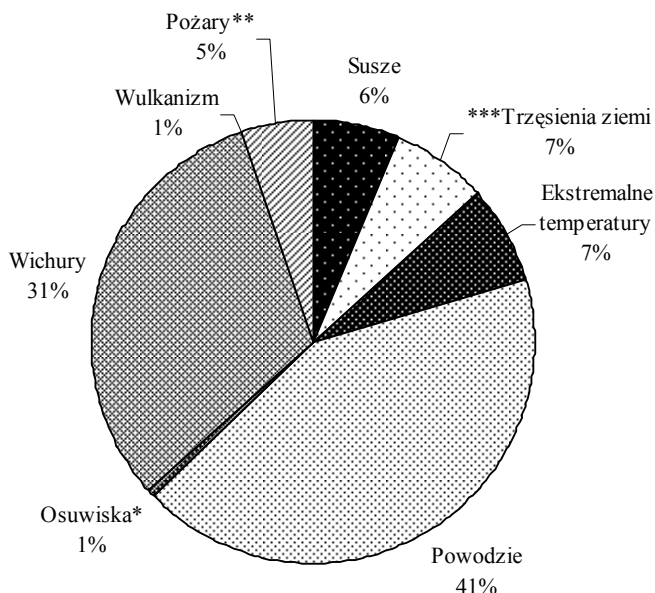
*** Trzęsienia ziemi i aktywność sejsmiczna.

Rys. 2. Udział procentowy katastrof naturalnych w negatywnym oddziaływaniu na ludzi na obszarze Europy w latach 1993-2010

Źródło: opracowanie własne na podstawie: [EM-DAT... 2011].

Udział procentowy katastrof naturalnych w powodowaniu szkód na badanym obszarze w latach 1993-2010 przedstawiono na rys. 3. Wynika z niego, że największe szkody na obszarze Europy w wymienionym okresie spowodowały powodzie i wichury. Procentowy udział szkód przez nie spowodowanych stanowił 72% wszystkich szkód spowodowanych przez katastrofy naturalne.

W tabeli 1 zestawiono występowanie katastrof naturalnych i ich skutki na obszarze Europy w latach 1993-2010. W wymienionym okresie zanotowano aż 371 powodzi, które poszkodowały ponad 8 milionów osób, powodując straty o wartości przekraczającej 87 miliardów dolarów amerykańskich indeksowanych do 2011 r. Łączna

* Osuwiska i zjawiska pokrewne.

** Pożary powodowane przez czynniki naturalne (np. od uderzenia pioruna).

*** Trzęsienia ziemi i aktywność sejsmiczna.

Rys. 3. Udział procentowy katastrof naturalnych w powodowaniu szkód na obszarze Europy w latach 1993-2010

Źródło: opracowanie własne na podstawie: [EM-DAT... 2011].

Tabela 1. Występowanie katastrof naturalnych i ich skutki na obszarze Europy w latach 1993-2010

Typ katastrofy	Liczba zdarzeń	Liczba osób poszkodowanych	Szkody w tysiącach dol. (indeksowanych do 2011 r.)
Susze	21	7 282 969	13 117 709
Trzęsienia ziemi*	43	356 696	14 848 736
Epidemie	42	189 396	0
Ekstremalne temperatury	158	844 619	15 102 750
Powodzie	371	8 057 464	87 587 864
Plagi szkodników	1	0	0
Osuwiska**	27	17 811	1 329 889
Wichury	236	8 643 675	65 216 845
Wulkanizm	3	0	19 600
Pożary***	66	1 292 278	10 938 811
Razem	968	26 684 908	208 162 204

* Trzęsienia ziemi i aktywność sejsmiczna.

** Osuwiska i zjawiska pokrewne.

*** Pożary powodowane przez czynniki naturalne (np. od uderzenia pioruna).

Źródło: opracowanie własne na podstawie: [EM-DAT... 2011].

liczba katastrof naturalnych w latach 1993-2010 na badanym obszarze wyniosła prawie 1000. Poszkodowanych zostało prawie 27 milionów ludzi. Szkody spowodowane przez wymienione zdarzenia wyniosły ponad 200 miliardów dolarów.

3. Funkcjonowanie Unii Europejskiej w zakresie przeciwdziałania skutkom katastrof naturalnych

Jedną z najważniejszych organizacji międzynarodowych, która przeciwdziała skutkom katastrof naturalnych na obszarze Europy, jest Unia Europejska, która zrzesza 27 europejskich krajów [*Państwa...* 2011]. Najważniejszymi instytucjami EU są: Parlament Europejski, Rada Unii Europejskiej, Komisja Europejska, Trybunał Sprawiedliwości Wspólnot Europejskich. EU ma także organy finansowe, doradcze, międzyinstytucjonalne, zdecentralizowane oraz wyspecjalizowane agencje.

Do dziedzin działalności EU należą: badania i innowacje; bezpieczeństwo żywności; budżet; cła; edukacja, kształcenie, młodzież; energia; handel zewnętrzny, konkurencja, konsumenci, kultura, podatki, polityka audiowizualna i media; polityka regionalna; polityka zagraniczna i bezpieczeństwa; pomoc humanitarna; prawa człowieka; przedsiębiorstwa; rolnictwo; rozszerzenie; rozwój; rybołówstwo i gospodarka morska; rynek wewnętrzny; społeczeństwo informacyjne; sprawy gospodarcze i walutowe; sprawy instytucjonalne; środowisko; stosunki zewnętrzne; transport; sprawiedliwość, wolność i bezpieczeństwo; zatrudnienie i sprawy społeczne; zdrowie publiczne; zwalczanie nadużyć finansowych [*Europa...* 2011]. Przeciwdziałanie skutkom katastrof wiąże się przede wszystkim z działalnością EU dotyczącą środowiska, zdrowia publicznego oraz polityki regionalnej oraz zagranicznej i bezpieczeństwa, co uwidoczniło na rys. 4.

W dziedzinie środowiska UE realizuje przeciwdziałanie skutkom katastrof naturalnych przez Europejską Agencję Środowiska (EEA), która pomaga w kształtowaniu polityki na szczeblu krajowym i unijnym, dostarczając obiektywnych informacji w zakresie ochrony środowiska. Agencja dysponuje rocznym budżetem w wysokości 40 mln euro. Udostępniane przez nią informacje i oceny dotyczą szerokiego zakresu zagadnień, takich jak: stan środowiska naturalnego, kierunki zmian w środowisku, w tym ocena czynników gospodarczych i społecznych wywierających wpływ na środowisko, polityka w tej dziedzinie i jej efektywność, przewidywane zjawiska i problemy. Celem EEA jest pomoc państwom członkowskim w podejmowaniu świadomych decyzji mających na celu polepszenie stanu środowiska, uwzględnianie zagadnień ochrony środowiska w polityce gospodarczej oraz dążenie do zrównoważonego rozwoju [*Europejska...* 2011].

Przykładem może być wprowadzenie dyrektyw wodnej oraz powodziowej. Jednym z celów dyrektywy wodnej jest m.in. zmniejszanie skutków powodzi i suszy [*Ramowa...* 2011]. Dyrektywa powodziowa dotyczy oceny ryzyka powodziowego i zarządzania nim [Pytkowska 2008, s. 1-4]. Zgodnie z nią państwa

członkowskie zobligowane są do dokonania do 2011 r. wstępnej oceny ryzyka powodziowego w poszczególnych dorzeczach i na związanych z nimi obszarach wybrzeża; przygotowania do 2013 r. map ryzyka powodziowego i map zagrożenia powodziowego; opracowania do roku 2015 planów zarządzania ryzykiem powodziowym [Dyrektywa... 2007].

Warto dodać, że Unia Europejska współpracuje w ramach dziedziny Środowisko z Programem Narodów Zjednoczonych ds. Środowiska (UNEP). EU uczestniczy także w programach, takich jak Środowiskowy Program UN dla Karaibów, Pacyfiku i Oceanu [*Współpraca ONZ...* 2011].

W dziedzinie zdrowia publicznego UE przeciwdziała epidemiom w ramach Systemu Wczesnego Ostrzegania Reagowania dla Prewencji Kontroli Chorób Komunikacyjnych utworzonego decyzją Komisji Europejskiej w 1999 r. W 2004 r. Parlament Europejski i Rada Europejska powołały także Europejskie Centrum Zapobiegania Chorobom i Kontroli Chorób. Jego misją jest identyfikacja, ocena i komunikacja bieżących i pojawiających się zagrożeń życia ludzkiego spowodowanych przez choroby zakaźne. Centrum zajmuje się [*Threats...* 2011]:

- poszukiwaniem, zbieraniem, segregacją, oceną i rozpowszechnianiem danych naukowych i technicznych;
- zapewnianiem opinii naukowych i pomocy naukowej i technicznej, w tym prowadzeniem szkoleń;
- dostarczeniem informacji do Komisji Europejskiej, krajów członkowskich, agencji wspólnotowych i organizacji międzynarodowych dotyczących zdrowia publicznego;
- koordynacją europejskiej sieci podmiotów współpracujących w ramach misji centrum;
- wymianą informacji, ekspertyz i dobrych praktyk i możliwości rozwoju i implementacji wspólnych przedsięwzięć.

Głównymi zadaniami centrum są nadzór epidemiologiczny, system wczesnego ostrzegania i reagowania, opinie naukowe, wsparcie techniczne państw członkowskich i krajów trzecich, jak również środki do zapewnienia i rozwoju przygotowania na wypadek nowych zagrożeń zdrowia.

W dziedzinie polityki regionalnej Unia Europejska przeciwdziała skutkom katastrof naturalnych, realizując studia dotyczące zagrożeń katastrofami naturalnymi oraz wykorzystując Fundusz Solidarności i inne instrumenty finansowe. Studia dotyczące zagrożeń katastrofami naturalnymi prowadzone są w ramach programu badawczego, który dotyczy rozwoju przestrzennego Europejskiej Sieci Obserwacyjnej Rozwoju Terytorialnego i Spójności Terytorialnej (ESPON). Jest on współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego EU [*ESPON...* 2011]. Wynikiem studiów nad zagrożeniami powodowanymi przez katastrofy naturalne jest raport „Efekty przestrzenne zagrożeń naturalnych i technologicznych”, który przygotowano w ramach Projektu ESPON 1.3.1 [Schmidt-Thome 2006, s. 5].

Od 2002 r. działa Europejski Fundusz Solidarności (FSUE), który został utworzony w celu umożliwienia reagowania na negatywne konsekwencje katastrof naturalnych. Powstanie funduszu stanowi wyraz europejskiej solidarności w stosunku do mieszkańców obszarów dotkniętych klęskami żywiołowymi, takimi jak powódzie, pożary lasów, trzęsienia ziemi, burze i susze [Rozporządzenie... 2002; Piepiora 2011a, s. 313].

FSUE może przyznać pomoc finansową państwom członkowskim UE i krajom prowadzącym negocjacje w sprawie przystąpienia do UE w przypadku wystąpienia poważnych klęsk żywiołowych. Pomoc jest udzielana, w przypadku gdy ogólne szkody przekraczają 3 miliardy euro (w cenach z roku 2002) lub 0,6 procent dochodu narodowego brutto – zależnie od tego, która z tych dwóch wartości jest mniejsza. Kraj przystępujący do UE lub sąsiednie państwo członkowskie, które jest dotknięte tą samą klęską, może także skorzystać z pomocy funduszu, nawet jeśli wysokość szkód nie osiąga wymaganego progu [Rozporządzenie... 2002, art. 2].

Fundusz może zostać uruchomiony także w przypadku nadzwyczajnej klęski o zasięgu regionalnym, która wpływa na życie znacznej części ludności tego regionu i ma poważne, trwałe skutki dla warunków życia i stabilizacji gospodarczej na tym obszarze. Takie wnioski Komisja ocenia, rozpatrując jednostkowe przypadki. Roczny budżet FSUE wynosi 1 miliard euro. Kwota dostępna corocznie na pomoc w przypadku wystąpienia katastrof naturalnych o zasięgu regionalnym wynosi 7,5% rocznego budżetu FSUE (czyli 75 milionów euro) [Fundusz... 2011].

FSUE uzupełnia wydatki publiczne zainteresowanych państw członkowskich związane z: niezwłoczną odbudową infrastruktury i wznowieniem działania zakładów energetycznych, wodociągów i kanalizacji, telekomunikacji, transportu, służby zdrowia i szkolnictwa; zapewnieniem czasowego zakwaterowania i finansowania służb ratowniczych w celu zaspokojenia pilnych potrzeb ludności dotkniętej katastrofą naturalną; niezwłocznym zapewnieniem infrastruktury prewencyjnej i środków ochrony dziedzictwa kulturowego; oczyszczeniem obszarów dotkniętych katastrofą, włącznie ze strefami przyrodniczymi [Rozporządzenie... 2002, art. 3].

Warto zwrócić uwagę, że Fundusz Solidarności nie został utworzony w celu pokrywania wszelkich kosztów związanych z klęskami żywiołowymi. Wykorzystanie środków FSUE ogranicza się przede wszystkim do szkód niepodlegających ubezpieczeniu. Poza tym fundusz nie może rekompensować strat prywatnych. Długoterminowe działania polegające na trwałej odbudowie, przebudowie ekonomicznej, działaniach prewencyjnych mogą kwalifikować się do wsparcia w ramach innych instrumentów, takich jak fundusze strukturalne i Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich [Fundusz... 2011].

W tabeli 4 przedstawiono szkody spowodowane przez katastrofy naturalne i ich finansowanie ze środków Funduszu Solidarności w latach 2002-2008 indeksowane do roku 2002. Analizując ją, można zauważyć, że największe dotacje ze środków FSUE przeznaczono na finansowanie usuwania szkód spowodowanych przez susze

– 4,6% udziału dotacji w szkodach uznanych przez FSUE oraz powodzie – 4,29%. Najmniejsze dotacje zostały udzielone przez FSUE na przeciwdziałanie skutkom trzęsień ziemi, wulkanizmu i aktywności sejsmicznej. Relacja dotacji z FSUE do szkód uznanych wyniosła w tym przypadku tylko 1,94%.

Tabela 2. Szkody spowodowane przez katastrofy naturalne i ich finansowanie ze środków Funduszu Solidarności w latach 2002-2008 indeksowane do 2002 r.

Typ katastrofy	Szkody według EM-DAT w tys. euro	Szkody zgłoszone do FSUE w tys. euro	Procentowy udział szkód zgłoszonych do FSUE w szkodach według EM-DAT	Szkody uznane przez FSUE w tys. euro	Procentowy udział szkód uznanych przez FSUE w szkodach zgłoszonych do FSUE	Dotacja z FSUE w tys. euro	Procentowy udział dotacji z FSUE w szkodach uznanych przez FSUE
Susze	1 589 877	165 400	10,40	165 400	100,00	7 605	4,60
Trzęsienia ziemi*	1 518 039	2 465 000	162,38	2 452 000	99,47	47 624	1,94
Ekstremalne temperatury	8 463 622	0	0,00	0	0,00	0	0,00
Powodzie i osuwiska**	23 951 318	27 693 400	115,62	24 747 000	89,36	1 061 733	4,29
Wichury	14 210 716	8 226 000	57,89	8 226 000	100,00	283 519	3,45
Pożary***	4 929 467	4 683 000	95,00	3 399 000	72,58	139 639	4,11
Razem	54 663 038	43 232 800	79,09	38 989 400	90,18	1 540 120	3,95

* Trzęsienia ziemi, wulkanizm i aktywność sejsmiczna.

** Osuwiska i zjawiska pokrewne.

*** Pożary powodowane przez czynniki naturalne (np. od uderzenia pioruna).

Źródło: [Piepiora 2011a, s. 321].

W dziedzinie polityki zagranicznej i bezpieczeństwa UE przeciwdziała skutkom katastrof naturalnych przez:

- globalny monitoring dla środowiska i bezpieczeństwa (GMES);
- wspólnotowy mechanizm obrony cywilnej (CMCP);
- europejski numer 112;
- Biuro Pomocy Humanitarnej Unii Europejskiej (ECHO).

Globalny monitoring środowiska dostarcza ciągle aktualnych informacji o środowisku o kluczowym znaczeniu, które pomagają zrozumieć, jak zmienia się nasza planeta i jej klimat, rolę, jaką odgrywa działalność ludzi w tych zmianach, oraz jej

wpływ na nasze codzienne życie. Decydenci, władze publiczne i zwykli użytkownicy mogą używać tych informacji do przygotowywania prawa środowiskowego i polityki dotyczącej zmian. GMES wspiera także podejmowanie krytycznych decyzji w przypadku wystąpienia katastrof naturalnych [*What...* 2011].

Wspólnotowy mechanizm obrony cywilnej ułatwia kooperację w przypadku wystąpienia sytuacji kryzysowych, w tym katastrof naturalnych, które wymagają natychmiastowej reakcji. CMCP składa się z Centrum Monitoringu i Informacji (MIC), wspólnego systemu zarządzania kryzysowego i informacji (CESIS), modułów z zasobami dla systemu oraz programów treningowych. Każdy kraj z Unii Europejskiej czy też spoza niej dotknięty katastrofą może poprosić o pomoc przez Centrum Monitoringu i Informacji [*European Civil...* 2011].

Europejski numer 112 służy do powiadamiania służb ratunkowych. Jego funkcjonowanie jest konsultowane z Europejskim Stowarzyszeniem Numeru Ratunkowego EENA ujednolicającym wymagania telekomunikacyjne dla ratownictwa [*About the EENA...* 2011]. Numer 112 funkcjonuje zgodnie z dyrektywą o usłudze powszechnej, która zobligowała 15 starych krajów członkowskich do wprowadzenia numeru ratunkowego 112 do lipca 2003 r., 10 zaś przystępujących krajów członkowskich do 1 maja 2004 r. [Dyrektywa... 2002].

Biuro Pomocy Humanitarnej Unii Europejskiej (ECHO) dostarcza pomocy i wsparcia ofiarom katastrof naturalnych i konfliktów zbrojnych spoza obszaru Unii Europejskiej. Pomoc jest adresowana bezpośrednio do ludzi znajdujących się w niebezpieczeństwie, bez względu na rasę, wyznanie czy powiązania polityczne. Zadaniem ECHO jest zapewnienie otrzymania dóbr i usług w strefach kryzysowych. Od 1992 r. ECHO ufundowało pomoc humanitarną dla ponad 85 krajów. Granty pokrywają pomoc medyczną w nagłych wypadkach, żywnościową oraz pomoc uchodźcom i osobom wysiedlonym wartą ponad 700 milionów euro rocznie [*European Commission...* 2011].

Warto nadmienić, że Unia Europejska współpracuje w zakresie zapobiegania negatywnym konsekwencjom katastrof naturalnych z Euroatlantyckim Centrum Koordynacji Reagowania w Sytuacji Katastrof, które powstało w dniu 3 czerwca 1998 r. Organizacja ta funkcjonuje w ramach Traktatu Północnoatlantyckiego (NATO) i stara się uzupełniać działania Organizacji Narodów Zjednoczonych także w pozostałych częściach świata. Jej członkami jest 28 krajów [*NATO Member...* 2011]. Do zadań EADRCC realizowanych w kooperacji z Unią Europejską należą: międzynarodowe reagowanie kryzysowe oraz codzienne działania rutynowe obejmujące m.in. międzynarodowe ćwiczenia, treningi, szkolenia [NATO 2011, s. 20-21; Piepiora 2011b].

4. Zakończenie

Katastrofy naturalne dotyczą wielu pojedynczych krajów europejskich. Często występują na obszarach grup państw i mają charakter transgraniczny. Występowa-

nie kataklizmów powoduje negatywne konsekwencje dla otoczenia. Szkody przez nie spowodowane niszczą infrastrukturę i pozbawiają kraje zasobów, które mogłyby być wykorzystane do wzrostu i rozwoju gospodarczego.

Sprawia to, że współpraca międzynarodowa w ramach Unii Europejskiej w celu przeciwdziałania skutkom kataklizmów nabiera jeszcze większego znaczenia, gdyż pojedyncze kraje często nie są zdolne do radzenia sobie z narastającymi skutkami występowania katastrof naturalnych. W tym kontekście kooperacja Wspólnot Europejskich w dziedzinach działalności, takich jak Środowisko, Polityka zagraniczna i bezpieczeństwa, Polityka regionalna i Zdrowie publiczne, okazuje się niezbędną.

Literatura

About the EENA, <http://www.eena.org>, 10.02.2011.

Dyrektywa 2002/22/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 7 marca 2002 r. w sprawie usługi powszechnej i związanych z sieciami i usługami łączności elektronicznej praw użytkowników (dyrektywa o usłudze powszechnej), Dziennik Urzędowy L 108, 24/04/2002 P. 0051 – 0077.

Dyrektywa 2007/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2007 r. w sprawie oceny ryzyka powodziowego i zarządzania nim (tekst mający znaczenie dla EOG), Dziennik Urzędowy L 288, 06/11/2007 P. 0027 – 0034.

EM-DAT: OFDA/CRED, <http://www.emdat.be>, 10.02.2011.

ESPOUN 2013 PROGRAMME, http://www.espon.eu/main/Menu_Programme/, 10.02.2011.

Europa – Portal Unii Europejskiej, http://europa.eu/index_pl.htm, 10.02.2011.

European Civil Protection – The Monitoring and Information Centre, <http://ec.europa.eu/environment/civil/prote/mic.htm>, 10.02.2011.

European Commission Humanitarian Aid & Civil Protection – Presentation, http://ec.europa.eu/echo/about/what/presentation_en.htm, 10.02.2011.

Europejska Agencja Środowiska (EEA), http://europa.eu/agencies/community_agencies/eea/index_pl.htm, 10.02.2011.

Fundusz Solidarności Unii Europejskiej, http://ec.europa.eu/regional_policy/funds/solidar/solid_pl.htm, 10.02.2011.

NATO, *NATO's Role in Disaster Assistance*, Wyd. NATO Civil Emergency Planning Euro-Atlantic Disaster Response Coordination Centre, Brussels 2001.

NATO Member Countries, http://www.nato.int/cps/en/natolive/nato_countries.htm, 10.02.2011.

Państwa członkowskie UE, http://europa.eu/abc/european_countries/index_pl.htm, 10.02.2011.

Piepiora Z., *Finansowanie przeciwdziałania skutkom katastrof naturalnych z Funduszu Solidarności*, K. Jajuga (red.), Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu, UE, Wrocław 2011a.

Piepiora Z., *Występowanie katastrof naturalnych w Europie i międzynarodowa współpraca w zakresie przeciwdziałania ich skutkom*, UE, Wrocław 2011b, w druku.

Pytkowska M., *Dyrektywa 2007/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2007 r. w sprawie oceny ryzyka powodziowego i zarządzania nim*, [w:] *Gospodarka Wodna* nr 3, Wyd. Sigma Not Sp. z o.o., Warszawa 2008.

Ramowa Dyrektywa Wodna 2000/60/WE (RDW) Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r.

Rozporządzenie Rady (WE) nr 2012/2002 z dnia 11 listopada 2002 r. ustanawiające Fundusz Solidarności Unii Europejskiej.

Schmidt-Thome P. (red.), *The Spatial Effects and Management of Natural and Technological Hazards in Europe – ESPON 1.3.1. Executive Summary*, Wyd. The ESPON Monitoring Committee, Luxembourg 2006.

Threats to health, http://europa.eu/legislation_summaries/public_health/threats_to_health/index_en.htm, 10.02.2011.

What is GMES?, <http://www.gmes.info>, 10.02.2011.

Współpraca ONZ z Unią Europejską – współpraca w dziedzinie środowiska, <http://www.unic.un.org.pl/ue/>, 30.01.2011.

THE ROLE OF THE EUROPEAN UNION IN COUNTERACTING THE RESULTS OF NATURAL DISASTERS

Summary: This article describes the role which is played by the European Union in counteracting the negative results of natural disasters. In the first part of the article, the author presents the occurrence of natural disasters and their influence on the environment. Next there is described the international cooperation of the European Union states in the field of counteracting the results of natural disasters in Europe.

Keywords: natural disaster, effects, counteraction, Europe, the European Union.